

Staniewicz. Cu ultimii se întâlnea pentru prima dată. Depărtările stepelor îi apropiase. Au petrecut și « au cântat cîntece populare ». Poporul, pentru care suferiseră era cu ei.

Pe urmă s-au întâlnit de mai multe ori¹. Într-una din seri Żeligowski i-a citit un nou poem dramatic al său², altădată (13.V.1958) i-a înscris în jurnal, drept omagiu, cu propria lui mină, o poezie: *Do brata Tarasa Szewczenki*³, în care afirmă frumos că nimeni din tirani nu poate să omoare poezia:

« Smutny wieszczu! patrz cud słowa!
Jako słońca nikt nie schowa,
Gdy dzień wejdzie, tak nie może
Schować słowa nikt z tyranów... »⁴

Żeligowski caracterizează plastic și personalitatea lui Șevcenko, ca poet al poporului și al suferințelor lui:

« Dwa masz wieńce, męczenniku!
Oba piękne, chociaż krwawe,
Boś pracował nie na sławę,
Lecz swych braci słucha krzyku »⁵.

Poezia revoluționară era puternică, dar numai cu poezia nu se putea câștiga libertatea popoarelor. Democrații revoluționari înțelegeau o luptă mai dură, care a mers adesea pînă la sacrificiul vieții lor.

În acest sens, Edward Żeligowski a fundat în ianuarie 1859, la Petersburg, gazeta « Słowo », bi-săptămînală, care după 15 numere a fost interzisă, pentru că publicase, între altele, un articol al democratului polon emigrat, istoricul Joachim Lelewel. Redactorul gazetei Jozafat Ohryzko, a fost închis⁶.

¹ *Ibidem*, p. 267, 286.

² T. ŢEVCENKO, *Листування*, Chiev, 1929, p. 339: se publică un bilet în care Żeligowski îl invită pe Șevcenko la ceai să-i citească un nou poem cu subiect popular: „Proszę ciebie, kochany bracie Tarasie, przyjdź do nas dzisiaj wieczorem na herbatę. Przed oddaniem do cenzury chciałbym przeczytać tobie jeden mój poemat, który nie będzie dla ciebie bez interesu, bo przedmiot jego czysto ludowy.

Twój brat sercem i myślą, Żeligowski »

V. P. Vedina (*op. cit.*, 49) consideră că e vorba de poemul *Zorski*, dar acest poem fusese scris și confiscat în 1851. Se pare însă că e vorba de poemul *Ona, on i oni*, care a fost realizat în 1858 și conține ideea de rădăcinatului din viața de țară.

În jurnalul său, la 13.IV.1858, Șevcenko notează că seara, la Belozerski a ascultat « o nouă dramă » a lui Żeligowski. (T. ŢEVCENKO, *Дневник*, p. 271). Nota se referă probabil la aceeași lectură.

³ Tipărită în volumul său de poezii: *Poezje Antoniego Sowy*, Petersburg, 1859, sub titlul *Do poety ludu*.

⁴ T. ŢEVCENKO, *Дневник*, p. 288, în traducere:

« Trist cîntăreț! Te uită la cuvinte!
Cum nimenea nu poate soarele s-ascundă
Cînd trece ziua, așa dintre tirani,
Nu poate nimeni să doboare poezia... »

⁵ T. ŢEVCENKO, *Дневник*, p. 288, în traducere:

« Doi lauri ai ca mucenic,
Ambii frumoși, dar sîngerăți,
Căci ai lucrat nu pentru slavă,
Ci ai cuprins în tine plînsul multor frați... »

⁶ Jozafat Ohryzko (1827—1890) a fost mai tirziu, după răscoala din 1863, închis și apoi deportat în Siberia. A murit la Irkutsk.